

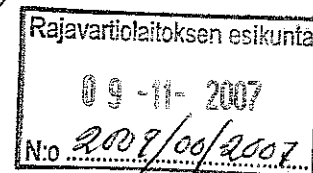

8.11.2007

1(9)

9.11.2007
100-300 SW

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

RAJAVARTIOLAITOSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TOIMIVUUS JA SOVELTAMINEN

Rajavartiolaitosta ja rajavyyhkyettä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on toteuduttuaan selkeyttänyt oikeustilaa ja rajavartiolaitoksen roolia. Uudistunut lainsäädäntö on kokonaisuutena tarkastellen vastannut hyvin vartioston operatiivisia tarpeita. Muutamia kommentteja esitetään kuitenkin huomioitavaksi.

1. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen

Rikostorjunnan selkeyttäminen ja lisävastuun ottaminen laittomaan maahantuloon liittyvässä rikollisuudessa sekä muun valvonnan yhteydessä havaittujen rikosten tutkinnan loppuun saattamisessa (aikaisemmin luovutettu jo aikaisessa vaiheessa poliisille) on lisännyt ammattitaitoa sekä parantanut työn laatua perusvalvonnassa. Yhteinen säädöspohja on selkeyttänyt poliisin ja rajavartiolaitoksen yhteistoimintaa ja mahdollistanut hyvin mm yhteisten tutkintaryhmien käytön ja yhteistoiminnan virka-apuihin ja yhteisiin turvaamistehtäviin liittyen. Rikostorjunnan ja esitutkinnan lisääntymisen kautta tapahtunutta työmäärän ja koulutustarpeen lisääntymistä ei täysimääräisesti ole vielä kyetty huomioimaan eikä siihen ole kyetty täysimääräisesti vastaamaan, pääosin kylläkin.

2. Säännökset rajanylittämisestä

Säännökset ovat toimineet pääosin hyvin. Valvontatoiminnan kannalta ja asiakasnäkökulmasta tarkastellen luvanvaraisiin rajanylityksiin liittyvä lupahallinto ja menettelytavat ovat kuitenkin varsin monimutkaisia.

Toimivaltuudet sisärajan läheisyydessä toteutettavaan valvontaan koetaan ongelmallisiksi. Havaintojen mukaan kansainvälistä rikollisuutta, turvapaikkamenettelyn väärinkäytöksiä ja laittoman maahantulon järjestämistä tapahtuu merkittävästi myös sisärajaliikenteessä, mutta mahdollisuudet ulkomaalaisvalvonnan kohdentamiseen sisärajan ylittävään liikennevirtaan ovat jääneet epäselviksi. Osin tilanne saattaa johtua Schengen -säännösten ja kansallisen rajavartiolaitoksen lainsäädännön käsitteiden ristiriitaisuuksista (rajavalvonta - rajatarkastukset). Toisaalta säädösten tulkintalinjoista ja ulkomaalaisvalvonnan ohjeistuksesta ei

ole käyty riittävää keskustelua käytännön valvontatoimien suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Rajatarkastusta koskevan toimivaltuussäännöksen toimivuudessa (LRVL 28 §) ei ole koettu olevan ongelmia.

3. Perusoikeuksien turvaaminen

3.1 Rajavartiolaitoksen toiminnan yleiset periaatteet

Rajavartiolain 2 luvussa säädettyjen yleisten periaatteiden noudattaminen ei käytännön tehtävissä ole aiheuttanut juurikaan muutosta aikaisempiin toimintatapoihin. Luvussa esitetyt periaatteet ovat olleet jo hyvinä toimintamalleina ennen lain muuttamistakin.

Periaatteiden toteuttamisen onnistuminen edellyttää jatkossakin panostamista erityisesti rikostorjuntaan osallistuvan henkilöstön koulutukseen.

Rajavartiolain 44 § 3 momentin sanamuoto on melko väljä ja vaarantaa rajavartiolaitoksen työntekijän perusoikeudet. Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä koskevassa tutkinnassa on vaara liian korkeasta kynnyksestä tutkinnan siirtämisessä poliisille.

3.2 Laillisuusvalvonta

Laillisuusvalvonta terminä ja muutakin kuin tarkastustoimintaa käsittävänä kokonaisuutena on otettu tosiasiallisesti käyttöön vasta lain uudistumisen myötä. Toiminta on yleisesti koettu tärkeäksi ohjaukseksi ja laadun parantamiseen tähtääväksi.

Käytännössä tähän mennessä ainoastaan teknillisen toimialan osalta on sisäinen valvonta ja tarkastustoiminta riittävää. Voimavarojen kohdistaminen valvontaan ei ole muiden alojen osalta vielä riittävää.

Henkilöstö- ja operatiivisen alan tarkastustoiminta on rajoittunut komentajan tarkastuskierrosten yhteydessä tapahtuvaan valvontaan, jolloin vuoroon sekä operatiivisen alan ja henkilöstöalan asiat ovat olleet tarkastuskierrosten aiheina ja kyseisten alojen tarkastajat mukana kierroksella. Muilta osin sisäinen valvonta on rakentunut toimialakohtaisten koulutuspäivien yhteyteen, joita kukin toimiala on järjestänyt 1 – 2 vuosittain.

Yksittäistapauksessa nimettömän kantelun perusteella totutetut selvitykset on koettu liian herkäksi. Toisaalta tapausten matala käsittelykynnys on nimenomaan tukenut laillisuusvalvonnan tarkoitusta.

4. Valtionrajojen ulkopuolelle ulottuva toiminta, kansainvälinen toiminta yleensä ja erityisesti toiminta Euroopan unionissa

Kansainvälinen rikostiedusteluyhteistyö on lisääntynyt merkittävästi. Tietojen luovuttamista koskevat säädökset eivät ole olleet toiminnan esteenä.

5. Työmenetelmien kehittäminen

HALMI-järjestelmien yhteiskäyttö poliisin kanssa on toteutettu sopimalla kihlakuntien kanssa paikallisesti riittävien oikeuksien käyttöön saamiseksi. Menetelmä toimii, mutta on hallinnollisesti vielä turhan raskas. Ongelmat eivät kuitenkaan ole lainsäädännöllisiä ongelmia.

6. Menettely sisärajatarkastusten palauttamisessa

Toteutettujen sisärajatarkastusten osalta tiedottaminen on vartioston näkökulmasta onnistunut riittävän hyvin. Sisärajatarkastusten palauttamiseen Torniossa liittyvät käytännön toimenpiteet on jatkossa hankala toteuttaa, sillä meneillään olevia rakennushankkeita ei tulla toteuttamaan sisärajatarkastusten palauttamisen tarpeiden mukaisesti.

7. Yhteistyön käytännöntason järjestelyt, poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen kesken

Yhteistyö on eniten muuttunut ja lisääntynyt rikostorjunnan osalta. Yhteisen PTR-rikostiedustelun merkitys on korostunut alueellisten toimivaltarajausten poistuttua. Keskeisimpänä uutena elementtinä ovat yhteiset tutkintaryhmät laajamittaisemmissa tapauksissa LAMA, Öljypäästö ja vesiliikenneonnettomuudet. Silti myöskään entisenkaltaisen käytännön YJT- ja muun valvonnan yhteistyön merkitystä ei ole syytä unohtaa. Valtaosa PTR-yhteistyöstä tapahtuu edelleen normaalissa valvontatyössä.

Käytännön kenttätason yhteistoiminta ja jopa virkamiesvaihto on nyt mahdollista.

Koulutusyhteistyö rikostutkinnan ja erityisesti teknisen rikostutkinnan osalta on lisääntynyt. Muuten vanha PTR-rakenne on säilynyt ennallaan.

Käytännön yhteistoiminnan järjestelyt kenttätasolla partionjohto-kenttäjohtoyleisjohto on kehittymässä siten, että kenttä- partionjohtotasolla yhteistyö on jo arkipäivää ja muilla osilla ei ole esteitä suunnittelulle, harjoittelulle tai operatiiviselle toiminnalle.

Yhteistyö kauppa-alusten tarkastustoiminnan osalta toteutuu osittain, mutta on kokonaisuutena edelleen osin jäsentymätöntä. Kauppa-alukset ovat tarkastuskohteena niin haastavia, että yhden viranomaisen voimavarat eivät riittäisi kattavaan tarkastustoimintaan. Haasteena on edelleen jatkaa tullin ja rajavartiolaitoksen henkilöstön ristiin perehdyttämistä tavarantoiminnan ja henkilöiden liikkumisesta koskeviin säännöksiin. Lainsäädännön esteitä ei ole.

8. Valvonta-alueesta luopuminen ja rajavartiolaitoksen toiminnan kohdentuminen

Valvonta-alueen poistuminen on vaikuttanut ainakin seuraaviin seikkoihin:

- turvapaikkahakijoiden kuljetukset onnistuvat nykyään ongelmitta
- ulkomaalaisvalvontaan liittyvä kenttätason yhteistoiminta on toimivaa
- LAMA-juttuihin liittyvät tiedustelu-, tarkkailu- ja kiinniottotehtävät ovat nyt mahdollisia
- pakkokeinojen joustava ja tehokas käyttö on mahdollista ja laittoman maahan-tulon rikosten usein laajalle ulottuvat tutkintatoimet pystytään käynnistämään ilman hallinnon aiheuttamia viiveitä.

9. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta (YJT) koskevat uudistukset

9.1 YJT rajanylityspaikoilla

Vartioston osalta ei ole kokemuksia muutoksista aiempaan nähden.

9.2 YJT ja poliisitehtävät

Kiireelliset poliisitehtävät

Poliisitehtävien ja virka-aputehtävien määrittely on edelleen käytännön toiminnassa ongelmallista. Vaihtelevissa tilanteissa rajanveto ei aina ole helppoa perinteisen, melko yleisluontoisena käytetyn virka-apukäsitteen vuoksi. Poliisi saat-taa esimerkiksi pyytää virka-apua tilanteissa, joissa tehtävä on rvl:n näkökulmas-ta poliisitehtävä. Epäselvyydet saattavat muodostaa riskin eri tavoin mielletävien rajavartiomiehen toimivaltuuksien vuoksi.

Syrjäseutujen turvallisuusnäkökulmasta viranomaispalvelujen saatavuuden ja laadun voidaan olettaa parantuneen merkittävästi.

10. Alueiden ja henkilöiden suojaamiseen liittyvät muut säännökset

Säädökset mahdollistavat tarvittavan toiminnan.

11. Rikosasioiden käsittely

POV-oikeuksien sitominen nykysäädösten mukaisiin tehtäviin vaikeuttaa tutkin-taprosessia ja sitoo siihen ylimääräistä työaika. Myöskään kattava POV-valmius ei käytännössä ole ollut toteutettavissa. Tutkinnanjohtajille tulisi pikaisesti säätää POV-oikeudet.

Muuten säädökset toimivat tavoitteiden mukaisesti.

12. Vapautensa menettäneen kohtelu

Säädökset toimivat tavoitteiden mukaisesti.

13. Rajavyöhyke

Länsi-Suomen merivartiostolla ei kommentoitavaa.

14. Luonnonsuojelulaki, muinaismuistolaki, kalastuslaki

Säädökset toimivat tavoitteiden mukaisesti muuten paitsi että säädösten valvon-
nassa tarpeellinen kaikki tieto ei ole valvontatyötä tehtäessä riittävän helposti
käytettävissä., koska tietojen suora käyttö tai koneellinen tallettaminen ei ole
kaikkien rekistereiden osalta mahdollista. Rekisteriyhteistyötä olisi tarvetta hel-
pottaa selvästi.

15. Merellisen ympäristön suojelutehtävät sekä hallinnollinen öljypäästö- maksu

Säädös on sinänsä toimiva ja mahdollistaa valvonnan kehittämisen. Se tulisi
saada voimaan sellaisenaan myös Ahvenanmaan alueella. Samoin tutkintayh-
teistyö naapurimaiden vastaavien tutkintaviranomaisten kanssa tulisi olla mah-
dollista.

16. Tieliikenteen valvonta

Rajaus vain rajatarkastuksen yhteyteen on muun valvonnan kannalta osoittautu-
nut käytännössä ongelmalliseksi.

Rajavartiomiehellä tulisi olla lisäksi oikeus kulkuneuvon pysäyttämiseen muiden-
kin valvontatehtävien toteuttamiseksi, kuten ympäristönsuojelun valvonnassa,
kalastuksen ja metsästyksen valvonnassa sekä maasto-, tie- ja vesiliikenteen
valvonnassa ja ulkomaalasivalvonnassa. Nämä oikeudet olisi selvyiden vuoksi
ehkä syytä mainita myös tässä yhteydessä, vaikka perustuvatkin erityislakeihin.

Tämän asiakirjan **liitteeksi** on koottu tieliikenteen valvontaan liittyviä yksityiskohtia
ja esityksiä, jotka on jo aiemmin lähetetty erikseen RVLE:n raja- ja meriosas-
tolle, komkapt Lundellin käyttöön.

17. Rajavartiolaitoksen muut lakisääteiset tehtävät

Osallistuminen sairaankuljetustehtäviin on nykymuotoisena säädetty tavalla, joka
ei ole riittävän yksityiskohtainen. Oikeusturvaa ei ole kyetty turvaamaan asiak-
kaalle eikä työntekijöille. Tämä kohta vaatii pikaista tarkastelua. Jos tehtävää ei
kyetä muotoilemaan paremmin uudelleen, tulisi tehtävä nykymuodossaan pois-
taa kokonaan, koska se mahdollistaa asiakkaan turvallisuuden suoraanaisesti
vaarantavat toimintatavat eikä työntekijän oikeusturvaa kyetä millään muotoa
turvaamaan. Tämä silläkin uhalla, että väijäämättä se joillakin alueilla saattaisi
aiheuttaa syrjäseudun potilaille kuljetusten pitkittymistä merkittävästi. Kokonaan
se ei kuitenkaan merkitsisi palvelun lopettamista, sillä virka-apusäädös antaisi

kuitenkin mahdollisuuden aina kutakin kertaa varten erikseen tehtävällä pyynnöllä mahdollisuuden tukea sairaankuljetusta tarvittaessa.

18. Virka-apu

Virka-apukäsitettä on totuttu yleisesti käyttämään rvl-lainsäädäntöä huomattavasti laajemmassa merkityksessä. Nykytilanne saattaa joissakin tilanteissa aiheuttaa ristiriitaisuuksia rajavartiomiehen toimivaltuuksien mieltämisessä.

Merenkulun turvauhkatilanteessa, jossa RVL:n yksikkö havaitsee itse uhan ja joutuu sen suoraan merellä kohtaamaan on sille laissa annettu täydet tarvittavat toimivaltuudet. Kuitenkin, jos tilanne ajautuisi nopeasti aseelliseksi konfliktiksi ja tarpeena nopeasti olisi pyytää puolustusvoimien yksikköä tehtävään, johon sitä pyydetäisiin nimenomaan luomaan rikollista uhkaa vastaan pelotetta ja mahdolliselle rikolliselle toiminnalle uskottavaa ja riittävää vastavoimaa myös voimankäytön suhteen, niin 2 mom rajaa tällaisen avun pyytämisen mahdollisuuden pois. Perusteluissa on todettu, että tällaisissa tapauksissa poliisi olisi se, joka pyytää apua ja tarvittaessa osoittaisi sen edelleen RVL:n käyttöön. Akuutissa rikollistilanteessa tästä saattaa aiheutua kohtalokas viive, joka pahimmassa tapauksessa saattaa johtaa tehtävän epäonnistumiseen ja RVL:n yksikön ja henkilöstön joutumisen ylivoimaisen aseellisen uhan alle ilman, että sillä itsellään on lupaa pyytää itselleen apua. Varauduttaessa terrorismin torjuntaan ei edellä mainitun kaltaisen tilanteen kuvittelemisen ole valitettavasti mitenkään vaikeaa, joten siihen tulisi varautua jo laissa, vaikka se juuri nykyisessä turvallisuustilanteessa epätodennäköiseltä vaikuttaakin. Lain pitäisi antaa mahdollisuudet toimia myös kuviteltavissa olevissa turvallisuustilojen muutoksissa.

19. Rajavartiolaitoksen hallintoa koskevat säännökset

Nykysäännökset asettavat Suomen kansalaiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa tai sukupuolensa perusteella ilman, että tilanne perustuu työtehtävistä johtuviin erityisiin pätevyysvaatimuksiin.

Lain mukaan rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan nimitettävältä naiselta vaaditaan mm, että hän on suorittanut vapaaehtoisen asepalveluksen. Lainkohdan perusteluiden mukaan rajavartiolaitoksen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät edellyttävät, että naisille asetetaan vaatimus vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamisesta. Tätä vaatimusta ei kuitenkaan pykälän 2 momentin mukaan aseteta henkilölle, jolla on Ahvenanmaan itsehallintolain 6 §:ssä tarkoitettu kotiseutuoi-
keus.

Koska rajavartiolaitoksella on valmius antaa sotilaallisen tehtävän edellyttämää koulutusta sisäisenä koulutuksena, olisi tällainen koulutus todennäköisesti järjestettävissä naisille asuinpaikkakunnasta riippumatta. Nyt laissa perustuslain 6 §:ssä turvattu yhdenvertaisuuden periaate jää Ahvenanmaan itsehallintolain 6 §:ssä tarkoitetun kotiseutuoikeuden omaavien naisten ja muiden suomalaisten naisten välillä toteutumatta.

Korostettakoon, että vartioston mielestä Ahvenanmaalaisten osalta nykykäytäntö on syytä säilyttää eikä missään tapauksessa tule ryhtyä vaatimaan vapaaehtoisesta asepalveluksen suorittamisesta Ahvenanmaalaisilta naisilta. Naisten rekrytointi helpottuisi kuitenkin selvästi, jos vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamisvaatimuksesta voitaisiin luopua kaikkien naisten osalta. Samalla toteutuisi naisten välinen yhdenvertaisuusperiaate perustuslain 6 §:n mukaisesti.

Raja- ja merivartijan tehtävissä on merkittävässä määrin myös sellaisia tehtäviä, joissa aliupseerikoulutukselle ei ole nähtävissä mitään hyötyä. "Vähintään aliupseerikurssin suoritus" ei tulisi olla jatkossa erityisenä kelpoisuusvaatimuksena, vaan ainoastaan eduksi katsottavana tekijänä. RVL antaa jo nykyäänkin itse aliupseerikoulutusta, joten niihin tehtäviin, joissa siitä on hyötyä, on koulutus mahdollista antaa myös jälkikäteen, jos sitä ei ole aiemmin saanut.

Kaikille sitä tarvitseville olisi tarvittaessa pystyttävä järjestämään tehtävänsä edellyttämää sotilaallista koulutusta. Sukupuoleen perustuvan erottelun välttämiseksi tulisi rvl:ssä määrittää tehtävät, joissa ei tarvita asepalvelusta ja hyväksyä kaikki hakijat sukupuolesta riippumatta peruskoulutukseen myös ilman asepalvelusta.

20. Henkilötietojen käsittely

RTT:n kehittämiseksi tulee jatkossa ottaa paremmin huomioon RVL:n henkilötietolain 22 § ja 23 §:n kehittäminen siten, että RTT:n avulla on tosiasialliset mahdollisuudet muodostaa ja ylläpitää tilannekuvaa luvallisesta toiminnasta. Nykytilanteessa kaikkien muiden luvanmyöntäjien lupien voimassaolon huomiointi on tehtävä valvonnassa käsityönä, myönnettyjä lupia ei saada konekielisinä, niitä ei kyetä liittämään tilannekuvaan eikä niiden ajanmukaisuuden varmistamiseksi ole mitään työkaluja. Luvallisen toiminnan varmistamisen ei tulisi olla vaikeaa eikä työlästä, vaan sen tulisi tapahtua tietojärjestelmien keskinäisen tietojenvaihdon avulla automaattisesti, jolloin valvontahenkilöstön työllä olisi todelliset mahdollisuudet kohdistua luvattoman toiminnan paljastamiseen. Tietojenvaihdon tulisi kattaa myös kaikki Ahvenanmaan lupaviranomaiset.

21. Henkilöstövaikutukset

Siirtämispäätösten perusteleminen ei vielä ole käytännössä muuttunut.

Laki on tuonut mukanaan selvimmin suuren lisäyksen henkilöstön **tarpeeseen omaksua uusia työtapoja** ja kehittää ammattitaitoaan. Uudet tehtävät uusine toimintatapoineen ovat muuttaneet työnkuvaa oleellisesti. Perinteinen järjestelmä, jossa henkilöstöltä edellytettiin käytännössä koko rajavartiolaitoksen tehtä-

väkentän hallintaa ei ole enää tosiasiallisesti mahdollinen. Eriytyminen tietyille osa -alueille koskee tänä päivänä koko henkilöstöä, eikä enää yksinomaan siviilihenkilöstöä. Peruskoulutus ei vielä ole sisällöltään tarpeeseen nähden kehittynyt tarpeeksi minkään henkilöstöryhmän osalta. Erityisesti tulisi nopeasti kehittää soveltuvan siviilikoulutuksen jo omaaville ammattilaisille annettava rajavartiomiehen toimivaltuudet tuottava koulutuspaketti.

Kouluttautuminen on pitkä prosessi, jonka tuloksia ei ole näin lyhyellä ajalla vielä mahdollisuuksia arvioida.

Henkilöstö ei ole osannut vielä kaikin osin sopeutua asetettuihin uusiin vaatimuksiin, vaan edelleen elää kuvitelmaa aiemman osaamistason riittämisestä. Vaaditaan pitempi ajanjakso tämän seikan vaikutusten arvioimiseksi.

Lain yksityiskohtaisten perusteluiden (HE 6/2005 vp) mukaan siirtovelvoitesäännöksen keskeisinä perusteina ovat, että tehtäviin saadaan määrättyä sopivin henkilö ja toisaalta myös Rajavartiolaitoksen sotilaallisen järjestyksen asettamat vaatimukset. Siirtovelvollisuus riippuu avoimen viran tai tehtävän täyttämisestä taikka palveluksen asianmukaisesta järjestämisestä.

Henkilöstön siirrot kyetään toteuttamaan yllä mainituin perustein. Eräänä tekijänä palveluksen asianmukaisessa järjestämisessä ovat tapaukset, joissa siirron tosiasiallisena perusteena on henkilön sopimattomuus sen hetkiseen tehtävään. Henkilön tehtävään sopivuuteen vaikuttaa olennaisesti koulutuksen ja esimiesten arvioiden lisäksi oma halukkuus ja sitä kautta syntyvä motivaatio tehtävän hoitamiseen. Käytössä oleva menettely avointen tehtävien julistamisesta haettaviksi on edesauttanut pääsyä onnistuneisiin ratkaisuihin.

Siirtopäätösten yleisperusteluna ja ainoana kirjallisena perusteluna käytetään lähes poikkeuksetta LRVL 14 pykälää. Menettely täyttäneen hallintolain (434/2003) 44 ja 45 pykälissä asetetut vaatimukset päätöksen sisällöstä ja päätöksen perustelemisesta. Muu perustelu tapahtuu käytännössä suunnitteluvaiheessa käytävissä keskusteluissa. Yhteistoimintamenettelyn mukaiset neuvottelut ovat pääsääntöisesti enää muodollisuus itse päätöksen osalta ja niiden merkitys painotuu siirron toteuttamiseen liittyviin tekijöihin.

LSMV:ssa on harkittu toistaiseksi kahdessa tapauksessa soveltaa käytäntöön säännöstä rajavartiomiehen määräaikaisesta virasta erottamisesta. Kummallakin kerralla päädyttiin kuitenkin erityisen painavien syiden takia virkamiehen irtisanomiseen. Säännös puoltaa paikkansa sellaisissa tapauksissa, joissa varoitus on liian lievä rangaistus ja vastaavasti irtisanominen liian ankara.

22. Hallinnon asiakkaan näkökulma

Suomen merialueella liikkumiseen ja toimintaan liittyvien lupien haku- ja myöntämismenettely on asiakasnäkökulmasta tarkastellen varsin monitahoinen. Tilanteesta riippuen voidaan tarvita ainakin rvl:n, puolustusministeriön, tullin, Ahvenenmaan maakuntahallituksen, maa- ja metsätalousministeriön tai kauppa- ja teollisuusministeriön lupa yhdessä tai erikseen. Lupia myöntävien tahojen kokonaiskäsitys tästä lupahallinnon osa-alueesta ei ilmeisesti ole riittävällä tasolla ja lupahallintoa tulisi pyrkiä selkiyttämään.

23. Muut havainnot lakiuudistuksen toimivuudesta

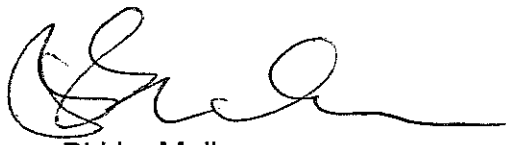
Ei kommentoitavaa.

Vartioston komentaja
Kommodori

Henrik Wärnhjelm

Meritoimiston päällikkö
Komentajakapteeni

Pirkka Mellanen

LIITE

Tieliikenteen valvontaan liittyviä yksityiskohtia

TIELIIKENTEEN VALVONTAAN LIITTYVIÄ YKSITYISKOHTIA

1. Muutosehdotus rajavartiolaikiin

Rajavartiolaissa tulisi tehtävä tarkentaa siten, että

rajavartiolaitos valvoo tieliikennelainsäädännön noudattamista rajanylityspaikoilla ja lisäksi muuallakin rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi maastoliikenteen, ulko-maalaisvalvonnan, laittoman maahantulon estämiseen sekä metsästyksenvalvontaan liittyen

tai

rajavartiolaitos valvoo tieliikennelainsäädännön noudattamista rajanylityspaikoilla ja lisäksi muuallakin toteuttaakseen rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi määrättyjä erityislainsäädännön valvontatehtäviä.

ja

rajavartiolaitos voi erityislainsäädäntöön liittyvien valvontatehtäviensä yhteydessä valvoa ajoneuvon kuljettajan ajokuntoisuutta sekä ajoneuvon liikennekelpoisuutta.

2. Valvontatarpeita tieliikennelain ja ajoneuvolainsäädännön osalta muualla raja-alueella tapahtuvassa erityislainsäädännöissä annettujen tehtävien valvontaan

Rikkomusnimikkeistöä valvontatarpeista tiellä, moottorikelkkareiteillä ja maastossa:

- 220b Maastoajoneuvon käytöstä tiellä annettujen määräysten noudattamatta jättäminen TLL 103/RL 23:1, AAKT 11¹, AAKT 12
- 222 Olosuhteiden edellyttämän varovaisuuden noudattamatta jättäminen kuljettaessa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tien ulkopuolella TLL 5, TLL103
- 1-8 Ajonopeuksien noudattamatta jättäminen TLL 103, AAKT3, RL 23:1
- 8a Olosuhteiden edellyttämän huolellisuuden ja varovaisuuden noudattamatta jättäminen vaaran ja vahingon välttämiseksi TLL3¹, RL 23:1, TLL 103
- 41 Muun liikenteen väistämättä jättäminen tultaessa tielle moottorikelkkailureitiltä TLL 14³ RL 23:1/ TLL103
- 51 Tulli-/ Rajavartiomiehen antaman pysähtymismerkin noudattamatta jättäminen TLL 93¹, TLL 97, RL 23:1/ TLL103
- 58 a Moottorikelkan kuljettaminen moottoritiellä / moottoriliikennetiellä TLA 4 ja 8, TLL103
- 86 Ajoneuvolla ajo kielletty liikennemerkkin noudattamatta jättäminen TLA 3² RL 23:1/ TLL103

- 88 Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty liikennemerkin noudattamatta jättäminen TLA 3² RL 23:1/ TLL103
- 100 Pakollinen pysäyttäminen liikennemerkin noudattamatta jättäminen TLA 3² RL 23:1/ TLL103
- 118 Riittävän etäisyyden pitämättä jättäminen edellä kulkevaan ajoneuvoon TLL10¹ RL 23:1/ TLL103
- 123 Tarpeeton ja häiritsevä ajo/ Häiritsevä ajotapa taajamassa AAKT 4, TLL 103
- Varusteiltaan / kunnoltaan / rakenteeltaan säännösten vastaisen ajoneuvon kuljettaminen ANL 4¹, ANL 96² kohta 1 / RL 23:1
- 135 Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta TLL 64, RL 23:10
- 136 Ajoneuvon kuljettaminen pitämättä mukana ajokorttia AKA 4², TLL 103
- 137 Ajoneuvon luovuttaminen toisen kuljetettavaksi, vaikka kuljettajalta puuttui vaadittava ajo-oikeus TLL 65¹, TLL 103
- 146 Ajokortin / muun mukana pidettävän asiakirjan esittämisestä kieltäytyminen TLL 94¹, TLL 103
- 149 Ajoneuvon kuljettaminen pitämättä mukana rekisteriotteen teknistä osaa ANL 66³, RA 31, ANL 96² kohta 8
- 151 Rekisteröimättömän ajoneuvon käyttäminen liikenteessä ANL 8¹, ANL 96² kohta 3
- 152 Ajokiellossa olevan ajoneuvon käyttäminen liikenteessä ANL 84, ANL 96² kohta 3
- 153 Rekisteritietojen muutosilmoituksen tekemättä jättäminen omistajana/haltijana ANL 64¹, ANL 96² kohta 8
- 155 Rekisterikilpien peittäminen/kiinnittämättä jättäminen ajoneuvoa liikenteessä käytettäessä ANL 66⁴, RA 34¹, ANL 96² kohta 9
- 158 Katsastamattoman ajoneuvon käyttäminen liikenteessä ANL 8¹, ANL 96² kohta 3
- 165 Sallittua useamman henkilön kuljettaminen moottorikelkassa tiellä / moottorikelkkailureitillä AAKT 39, AAKT 41, TLL 103

Yllä olevat rikkomusnimikkeet koskevat mm. maastoliikenteen valvontaa, joka on säädetty RVL:n tehtäväksi. Ongelmana on se, ettei tällä hetkellä pystytä puuttumaan kyseisiin rikkomuksiin, koska emme ole toimivaltaisia tieliikennesäädösten valvoja muualla kuin rajanylityspaikoilla. Edellä mainittuja rikkomusnimikkeistöjä voi tulla vastaan normaalin maastoliikenteenvalvonnan yhteydessä, kuten tähänkin asti on tullut. Nykyinen tieliikennesäädösten valvontaoikeus sidottuna rajanylityspaikkaan, sulkee meiltä mahdollisuuden valvoa kyseisiä asioita muualla kuin rajanylityspaikalla.

Rattijuopumuksesta (RL 23:3) on sanottu sisäasiainministeriön määräyksessä rikosasiain käsittelyssä rajavartiolaitoksessa, että RVL voi rajatarkastuksen yhteydessä tarvittaessa valvoa ajoneuvon kuljettajan ajokuntoisuutta ja ajoneuvon liikennekelpoisuutta. Oikeus on rajattu ainoastaan rajatarkastustilanteisiin. Muun toiminnan yhteydessä paljastettujen rattijuopumusrikosten esitutkinta siirretään poliisille. Onko tämä myös tulkittavissa niin, ettei meillä ole oikeutta määrätä puhalluskokeeseen maastoliikenteenvalvonnan yhteydessä tapaamaamme asiakasta rajanylityspaikan ulkopuolella?

Maastoajoneuvon käyttäminen tiellä on yleistynyt moottorikelkkojen ja varsinkin mönkijöiden osalta. Häiritsevää tiellä ajosta taajamissa tulee ilmoituksia talvisin poliisille ja myös merivartioasemille. Asiaan olisi hyvä pystyä vaikuttamaan valvonnallisesti myös ilman virka-apupyyntöjä valvontayhteistyön helpottamiseksi poliisin kanssa.

Aikaisemmin mainitut rikkomusnimikkeistöt maastoliikenteeseen liittyen voivat tulla esille myös metsästyksenvalvonnassa ja ulkomaalaisvalvonnassa.

Pyrkimyksenä on päästä tilanteeseen, **jossa rajavartiomiehellä olisi oikeus valvontatehtävissä pysäyttää ajoneuvo ilman rikosepäilyä ja suorittaa ajoneuvoille tarkoituksenmukaiset tarkastustoimenpiteet, etenkin kuljettajan ajokunnon toteamiseksi ja ulkomaalaisvalvonnassa henkilöllisyyden selvittämiseksi.**